

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 7

Fylke: Nordland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Tjeldsund

Emne: Skav

Bygdelag: Helsingønda

Oppskr. av: Jakob Sandness

Gard: Sandnes

(adresse): Otal i Tjeldsund

G.nr. 28 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Delvis.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):
Olav Hoggø, 74 år, smør. og fisker.

SVAR

1. Drott.
2. Nei (ein gjikk i skavskog)
3. Skjev, skov, skave, a skave.
4. Ja. Skav. Hjelp i vanskelige år.
5. Rogn og selje. Udsantaksvis kjøkk. Rogn best.
6. Rogn. Skall Skjvell om avskava rognstranger.
7. Ukjent her. Ordtak: Skava i åsen, røiser kua på kåsen.
8. Udsantak for bust. Om ettervinteren var skav mytba. Først gav ein høy og deretter skav. Olderskav og oldersis at ikkje dyra.
9. Ikkje mein mjølk. Gult smør. Skav av rogn gav beisk smok.
10. Oflest drog ein eins erud i skavskog. Høyens skav ein når den var av rogn.
11. I skavskog. Ein for i skavskog og i bromskog.
12. Skav.
13. Ukjent her.
14. Soko vert liggd samann med vinterrogn, men elles smel utover våren. Ikkje verly vaudt arbeid. I beste skav lang fredag er ukjent her.
15. Som oflest i stova. Sto og til på låv-jelost.

16. Står ein mytta stavbent brukk ein stav-
jå. Noko lang avbruten jå. Elles mytta ein
stavvel. Halvriind nud to tangur til tre-
stift. Speciell laga til dette bruket, oftast
av jå. Handtak i ein ende.

Jantjå og tåstajå var heit for de gieldaste.

17. Same vis for husjved og stavved. Der er
utkjund her noko slag festegruer for husjvisen.
Stavkrakkjen var ein særskild krakk nud
ein pine i. Dårt herre mytta i hús.

Ikkje sernamm på pinum.

18. Utkjund her. Det vissaste her var a° mytta
stavvel.

19. På kneet ei stav^{låva}. Dei heit vestkjippen
i vinstre handa, dreia den smått og førte
stavvelen opp og nud nud den høgre.

20. Skjivvel.

21. Stav. Storskav til kyr og småskav til små-
fe.

22. Både smått og stort. Stovud, kløyud, var
saga i ei alens lengd. Småskav litt
kortere.

23. Skjivvel. Skjivvel i fleirtall. Småskjivvel,
storskjivvel og skjivling. Det siste var
nemninga for langvid ein stav på
låven utpå våren.

24. Ein tok ikkje nud noka av utlaget.
Her og var nokre feinkare a° stav ein
andre.

25. Pakaromved og mósaved.

26. Det vart omtrunt heilt slutt nud stav
ikking 1930. Enno kan ein ^{sjå} stav i verste
kønsta om våren.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 7 Fylke: Nordland
 Tilleggsspørsmål nr. Herad: Tjeldsund
 Emne: Skav. Bygdelag: Tjeldøya
 Oppskr. av: Jakob Sandnes, Gard: Sandnes
 (adresse): Hol i Tjeldsund G.nr. 78 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynste.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):
 Meor, 84 år, heimstad Tjeldsund, nå Kårkone

SVAR

på skriv av 3/2 d.a.

Det er trülig at skavbenk og skavkrakke bruktes om hinannen. "Skavkrakkin" var vel mest brukt. Det var en stokk, (20-25 cm. diam) ikka slett oppå med fire bein under som viste noe utover. Lengda på stokken var ca. 2 m. Pinnen sto slik at det var 1/3 av benken på ene og 2/3 på andre sida. De var to menn ilag om stavinga og det var helst store virke som ble skava slike, gjirde- og busjepåler osv. Den ene mannen satt på benken og holdt jåen (avbroten jå eller smøja) som det var tullet en felle om under på for å skåne handa. Andre enden av jåen ble holdt mot pinnen og mannen på benken smidde stokken etter som stavinga gikk fram og hjelpermannen sørga for den fram- og tilbakegående bevegelse. - Jeg vet ikke om dette er framstilt slik at det går an å få fasthold av.

Jeg har nok ikke sett dette nåkapsel i bruk, hverken her eller i andre

1121

2.50

byggder. De var gått av bruk for
mine dage. Skulle anta at det er
ca. 50 år siden der ble skovet på den
område her i bygda og nå er det vel
fjere siden skoving i det hele tatt opp-
høste.

Hilsen tilbake
Jakob Sandness.